



## **Forum Ecclesiasticum**

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

**Leuren, Peter**

**Moguntiae, 1719**

Quæst. 261. An & qualiter concessum Clericis, aut prohibitum emere & vendere.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

(intellige, dum aliunde non adsunt indicia, unde ad animum usurarium & simulatam emptionem & venditionem arguatur, qualia plura congerunt Menoch. l. 3. *presumpt.* 122. Berlich. &c. & aliqua refert Reiffenst. h. t. à n. 289. ex Abb. in c. 5. h. t. *Et c. illo vos. de pign.*) justificari posse ex eo, quòd augmentum pretii, quo res emitur, & minus pretium, quòd redimitur, vel etiam periculum rei apud emptorem peritura; spes, quòd plus valebit postea, quando minori pretio reddenda, vel lucrum emptoris cessans, damnum emergens, similesque circumstantiæ spei percipiendorum fructuum æquivalent.

3. Resp. tertio: Licitus est etiam contractus emptionis & venditionis, dum pactum revenditionis apponitur in gratiam utriusque, ita tamen, ut tunc pretium debeat esse majus, quàm si in folius venditoris gratiam apponeretur pactum; minus verò, quàm si fieret sine ullo pacto; cum pactum illud magis gravet emptorem quam venditorem. V. g. si res sine ullo pacto valeret 100. cum pacto in favorem folius venditoris valeat 80. cum pacto in favorem utriusque valeat forte 88. vel 90. ita citato Lessio ubi supra. n. 120. de Lugo loc. cit. num. 202. ubi etiam ait, cavendum à Molina, dum is, d. 377. in fine dicit, per pactum appositum in favorem emptoris plus gravari venditorem, quàm per pactum appositum in favorem venditoris gravetur emptor: quem ostendit fuisse errorem calami. Nihilominus Molinam in hoc secutus est Muller. ad Struv. tit. de leg. commissor. th. 46. lit. 6. in fine. Quin etiam advertendum, sententia Lu-

gonis, quâ dicit, magis gravari emptorem quàm venditorem, fundari in ea ratione, quam affert ex Jo. Medin. C. de usur. *quæst. ult.* quòd pactum in favorem venditoris facit rem minus valere, quàm pactum in favorem folius emptoris; quia parit venditori actionem realem contra rem ipsam, ideoque non transferat plenum venditoris dominium in emptorem, quòd supra negavimus, nisi forte contrahentes specialiter id expresserint; pactum verò in favorem emptoris non pariat actionem realem, sed solum personalem contra venditorem, quâ eum obligare potest emptor, ad rem redimendam. Quòd secundum si diceretur, ut diximus supra de pacto appposito in gratiam venditoris, quòd nimirum non pariat venditori nisi actionem personalem contra emptorem, quâ illum obligare potest ad rem sibi revendendam, tale pactum in gratiam utriusque adjectum non magis emptorem quàm venditorem gravat, sed utriusque par est ratio. Estque hoc ipsum (intellige, per se loquendo, ita ut si contrahentes aliud statuerint, id sit tali contractui cum pacto in gratiam utriusque appposito per accidens,) ut inquit Muller. ex natura correlativorum, ut quòd in uno statuitur, id quoque in altero statutum intelligatur juxta l. ult. C. de iudic. *viduit. toll.* neque, ut ait idem loc. cit. citato pro hoc Carpz. *resp.* 27. à num. 18. in hoc casu probabilis detur ratio differentie inter emptorem & venditorem, cur huic plus licitum sit quàm illi, nimirum cur potius vi talis pacti venditori concedatur actio realis & rei vindicatio quàm emptori.

## CAPUT TERTIUM.

De

### Personis quæ emere & vendere, & Rebus, quæ emi vendique possint.

*Quest. 260. Generalis quinam emere ac vendere possint?*

**R**esp. Omnes ii validè ac licitè emere & vendere possunt, qui, utpote mentis compotes, consentire, resque suas administrare & alienare possunt, nisi speciali jure prohibeantur celebrare hunc contractum, qui de cætero jure gentium inductus & permissus ob necessitates vitæ & commercii humani juxta l. 1. ff. de contrah. empr. & axioma Gl. in c. inter corporalia. de translat. Episc. v. non invenitur; concessum intelligitur, quòd expressè non prohibetur.

*Quest. 261. An & qualiter concessum Clericis aut prohibitum emere & vendere?*

1. **R**esp. primò: Indubitatum est primò, clericos non minùs ac alios emere & vendere posse ob sui suorumque necessitatem. Item in specie posse illos vendere vinum, triticum aliaque similia ex redditibus suorum beneficiorum; aut ex possessionibus suis patrimonialibus provenientia seu collecta; quia ea non sunt fructus emptionis, sed possessionum eorum. Quin etiam ea mittere vendenda aliò, quia ibi pluris valent; cum hoc adhuc censenda non sit negotiatio lucrativa de qua

mox. Ita Bonac. Tom. 3. in Bull. Can. d. 1. qu. 19. p. 3. §. 2. n. 9. Delben. de immunit. eccl. c. 5. du. 5. num. 3. &c. Alia quoque exempla, in quibus licitum illis emere & vendere, etiam cum lucro, quin & animo lucrandi vide adducta paulò post.

2. Resp. secundò: De cætero prohibitum clericis & personis ecclesiasticis emere, vel etiam alio contractu & titulo oneroso. V. g. per permutationem res acquirere ea principali intentione, ut eas immutatas carius seu cum lucro vendant; hæc enim est propriè & stricta negotiatio, quæ, etiam aliàs per se intrinsecè mala non sit, sed indifferens, ut bene vel malè exerceatur, quin & utilis & necessaria Republicæ, ut ostendit de Lugo, loc. mox. citand. dictis tamen personis interdicta est. Molin. rr. 2. de just. d. 342. à n. 1. Less. l. 2. de just. c. 21. num. 4. de Lugo, de j. & j. d. 26. f. 3. num. 23. Pith. ad tit. 50. l. 3. num. 2. alique tam Theologi quàm Canonista communiter; pro ut constat ex c. consequens est. dist. 88. c. fin. de vita & honest. cleric. c. secundum. ne clerici vel monachi. Quibus textibus sub interminatione anathematis Pontifex prohibet, ne monachi vel clerici causâ lucri negotientur. Idque non tam, quia negotiatio obnoxia est fraudibus, injustitiis, perjuriis, (militaret siquidem hæc ratio etiam contra seculares, sed quia inhiare terrenis lucris, & implicari istiusmodi curis

facu-

saecularibus, quæ à rebus spiritualibus & muniis clericalibus animam avocant, statui ecclesiastico & clericali maximè adversantur eumque dedecent. Unde etiam emere aliquid ea intentione, ut mutatum vel melius redditum vendatur dein cum lucro. V. g. emere lanam, ut exinde per operarios conductos ad hoc confectus pannus vendatur, etsi non sit strictè dicta negotiatio, adhuc tamen, tanquam ad eam proximè accedens, & minus decens hunc statum, censendum prohibitum clericis, cum Molin. *loc. cit. à num. 6.* asserit de Lugo, *loc. cit. num. 34.* item Pirh. *loc. cit. num. 4.* Quod idem etsi Molin. dicat, si ex lana propriorum gregum curent confici per operarios conductos pannum ad vendendum, de hoc tamen meritò dubitat de Lugo *loc. cit.* uti etiam magis dubitat de eo, quod asserit idem Molin. illicitum esse emere jumenta, ut ea postmodum elocet. Neque id magis illicitum esse, quam emere prædia ad elocandum ea colonis; quamvis fateatur, habere aliquam speciem negotiationis frequenter alia & alia jumenta emere ad talem usum. Porrò negotiationem, saltè strictè talem, clericis prohiberi sub peccato gravi, pro ut indicant pœnæ censurarum eidem irrogatæ, contra Cajetan. *in summ. v. clericis.* Patav. *de contr. abt. l. 2. c. 10.* sentientes contrarium secluso scandalo & ante monitionem, tenent Molin. *loc. cit.* Rebell. *p. 2. l. 9. quæst. ult.* de Lugo *loc. cit. n. 24.* & alii communius & melius, ut ait de Lugo. Limitant tamen hoc ipsum aliqui primò; nisi excuset necessitas, ut dum clerici alio modo nequeunt sustentare vitam; cum necessitas non habeat legem. Gl. *in c. negotiatorem. dist. 88.* Covar. *l. 3. conf. 3. n. 2. de vit. & honest. cler.* de Lugo, *loc. cit. num. 36.* citatis Mol. Salaf. Sa &c. cum communi. Secundò: nisi exercent negotiationem per alios, qui ineuntes cum iis societatem, totam industriam præstant; eò quòd tunc cessat ratio prohibitionis, nimirum avocatio & distractio animi ab officio clericali. Pro qua limitatione Pirh. *loc. cit. num. 3.* citat Molin. *cit. d. 342. num. 13.* Less. *loc. cit. num. 6.* Laym. *l. 3. tr. 4. c. 17. §. ult. n. 40.* de Lugo, *cit. n. 36.* qui etiam excusat à veniali, nisi fortè per accidens committeretur scandalum ob nimiam applicationem contra Genuens. Ricc. Ugol. &c. qui censent esse mortale. Ad evitatem etiam venialis censent, ut adsit justa aliqua causa. V. g. necessitas rei familiaris. Tertiò ita ut non sit peccatum grave exercere hanc negotiationem semel iterumque sine scandalo & extra summam maximam; cum *non dare operam & exercere*, quibus terminis utuntur jura, videantur importare frequentiam actuum; pro qua limitatione de Lugo citat. Less. *sum.* Cened. Salzed. item Pirh. *loc. cit. num. 3.* citatis pro hoc Barbof. *in c. 2. ne clerici. num. 9.* De cætero extendit se prohibitio gravis ad religiosos, sive ordinem clericalem habeant sive non; cum jura de clericis & religiosis disjunctim loquantur. De Lugo *loc. cit. num. 25.* dicens hoc ipsum à Turriano extendi ad novitios nullo ordine clericali insignitos. Quod tamen in dubium revocat de Lugo; eò quòd in odiosis clerici non soleant comprehendi nomine religiosorum. Non tamen extenditur ad clericos etiam sæculares carentes ordine sacro, asserit de Lugo, dicens communem; eò quòd cum hi ad nuptias & statum omnino sæcularem transire possint, eos non ita dedecet hæc negotiatio. Quod ipsum tamen sublimitat *num. 26.* nisi hi clerici carentes ordine sacro habeant beneficium sufficiens ad sustentatio-

nem; pro qua sublimitatione citat Vegam, Tabien. Salaf. Molfes. Bellet. aliosque, quos asserit Dian. *Tom. 1. de contract. resol. 73.* dicitque veram & juxta communem omnium praxin; eò quòd talis beneficiatus additus ministerio ecclesiæ & officio canere vel recitare horas teneatur. Et quidem magis indecens esse beneficiatum curatum ante susceptos sacros Ordines negotiari, quam subdiaconum nullum habentem beneficium ait idem de Lugo.

3. Sequitur autem ex dictis, non esse negotiationem prohibitam primò emere res viliori pretio, dum nimirum earum est abundantia, ut postmodum vendas eodem pretio amicis aliisque egenis; negotiatio siquidem ad lucrum ordinatur. Secundò, si clericus ea, quæ ex rebus ab eo prototo anno ad sui suorumque sustentationem coemerat, supersunt, vendat, etiam cum lucro, pretio tamen tunc corrente, Molin. *loc. cit. num. 14.* Ugol. *de off. Episc. c. 13. §. 16. num. 2. except. 2.* Pirh. *loc. cit. num. 7.* de Lugo *loc. cit. n. 31. & 32.* qui etiam addit idem esse, dum quod quis in proprios usus emerat, dein mutato consilio, occurrente occasione, ea vendit carius. Quin etiam, dum quis vendit ea illà intentione, ut postea viliori pretio emat alia; cum negotiari non sit emere, & carius vendere; uti etiam negotiari non est vendere, ut emas vilius; sed emere ea intentione, ut carius vendas. Tertiò emere materiam, ut exinde proprio labore confectum artefactum aliquid vendatur, etiam cum lucro ad se suosque alendos, exemplo Apostoli exercentis in hunc finem scenofactoriam, & antiquorum monachorum coementium vimina, fila, lina, indeque conficientium retia, corbes, fiscellas, storeas & similia, ut ex eorum dein venditione collectà pecunià victitarent. Idque laudabiliter, ut videre est apud D. Hieronymum in *Epist. ad Rustic. Monach.* relatum in *c. nunquam de consecrat. dist. 5.* Quartò emere pecora, eaque in prædiis suis alere & saginare, ut meliorata vendantur. Idem est de integris gregibus, ut inde factus, lac, lanam collecta distrahant cum lucro. Item de cerevisia ex hordeo propriorum agrorum confecta; cum id non sit aliud, quam vendere fructus vel quasi fructus propriorum prædiorum & fundorum. Molin. Less. de Lugo. Laym. Pirh. *LL. cit.* Nequaquam tamen licitum est religiosis concedere prædia, agros alienos (idem est de conductione gregum, salinarum &c. ut de Lugo *loc. cit. num. 29.*) ut fructus eorum vendant. Etsi enim id propriè non sit negotiatio, specialiter tamen id iis prohibitum in Concilio Carthag. *1. & 4. relatis c. 1. & 2. caus. 21. qu. 3.* ne præbeant suspensionem cupiditatis & avaritiæ. Non tamen etiam vetatur Monasterium necessitatis causâ conducere in istum finem prædia aliena, dum propria non sufficiunt ad sustentationem. Gl. *in c. 2. ne clerici vel Monach. v. firmas.* Abb. *ibid. n. 2.* Sed neque clerici sæculares prædia aliena conducere possunt, ut inde fructus collectos vendant lucrì & quæstus faciendi causâ. Pirh. *l. c. n. 4.* citatis Molin. *ubi supra. n. ult.* & Less. *c. 21. n. 6.* cum id expresse illis inhibuit in Concilio Carthag. *3. relato in cit. c. 1. & c. ult. dist. 86. & ibi Gl. v. conductiones.* Quintò non esse negotiationem prohibitam clericis vel Monasterio, dum ferum vel quid simile ex vena propria etiam per ministros laicos eruit, ut vendat; quin etiam, dum non quidem vena sola, sed prædium, cui ea annexa, ista intentione emitur. Lugo, *loc. cit. n. 30.*

cita-

citato Molin. Neque sextò secundum de Lugo, n. 33. est negotiatio prohibita, dum clericus pecunias suas, quas habet alibi. V. gr. in Hispania, non potest sine incommo suo adducere. V. g. in Italiam, ubi eis eget, emit in Hispania merces, quas in Italia vendere potest pretio eodem vel etiam majore, modò tamen pecunia illa in Hispania in valore æquivalet Italica; quia non emit, ut carius vendat, dum pecunia illa, pro qua emit merces in Hispania. V. g. 100. aurei æquivalent 100. Ducatis Italicis. Imò credit de Lugo, non esse illicitum, et si talis sciret merces illas carius vendidas in Italia, dum non est intentio illius lucri, sed illud se habet per accidens. Secus tamen esse, seu esse negotiationem prohibitam censet, si pecunia illa Italica esset valoris majoris; eò quòd emat, ut carius vendat, dum, quod emit in Hispania pro centum aureis, vendat in Italia pro 100. aureis, qui in valore superant 100. aureos Hispanicos, v. gr. duobus aureis. Verùm non satis capio disparitatem in utroque hoc casu, si etiam in posteriore hoc casu abist ista intentio lucri. Uti id confirmari videtur ex eo ipso exemplo, quod adducit pro confirmatione prioris casus; nimirum, quòd si debitor, qui in Hispania debet tibi 100. aureos, solvat tibi in Italia 100. aureos, ubi illi pluris valent possit eos licite recipere.

*Quæst. 262. Quinam præterea specialiter prohibeantur emere aut vendere?*

1. **R**esp. primò in genere: Administratores rerum alienarum de jure nec per se, nec per alium res, quas ex officio administrant, seu quas ex officio vendunt, emere possunt, nisi id specialiter quibusdam concedatur. Idque ob metum & præsumptionem fraudulentæ administrationis, sive ne prætextu emptionis occasionem sumant decipiendi illos, quorum res administrant, pro ut expressè habetur l. 45. ff. de contrab. empt. ubi etiam transgressoribus hujus legis statuitur pœna solutionis in quadruplum. Unde

2. Resp. secundò in specie: Tutores & curatores res pupillorum & minorum, quas administrant, emere nequeunt, l. 34. §. fin. ff. de contrab. empt. Lauterb. cit. eod. §. 11. nisi id faciant bona fide, eontutoribus, si qui sunt vel propinquis aut Judice conficiis, & autoritatem accomodantibus, L. pupillus. §. 2. & seq. ff. de auct. tutor. ubi etiam §. fin. id extenditur ad filios tutoris aliasque personas juri illius subjectas, ut & ipsa emere nequeant res pupillorum; uti & ipsum cit. l. 34. §. fin. extenditur ad procuratores, negotiorum gestores, & testamentorum executores. Carpz. l. 5. resp. 68. Montan. de jur. tutel. c. 30. à num. 60. Harprecht. &c. apud Lauterb. loc. cit. Dixi tamen: res pupillorum, quas administrant; dum enim hæc administratio bonorum pupilli illis commissa non est, cessat ratio prohibendi illis emptionem nimirum occasio illos decipiendi, L. tutores. ff. de auctor. tutor. Carpz. Montan. Lauterb. LL. cit.

3. Resp. tertio: Prohibitum quoque est Præsidibus provinciarum, locorum gubernatoribus ac Magistratibus emere eorum, qui illorum jurisdictioni subsunt, tam res corporeas quam incorporatas, ut sunt jura in re & ad rem, possessiones, nomina, actiones & similia: tam bona immobilia, puta, domus, fundos, hortos, (exceptis tamen iis prædiis, quæ aliquando erant paterna, l. 62. ff. de contrab. empt.) quam mobilia (exceptis rebus illis,

quibus vita humana carere non potest, ut sunt alimenta, vestes, utensilia, &c. cum necessitas non habeat legem, l. 6. §. fin. de off. procons. ) pro ut statuitur cit. l. 6. & 62. l. 46. §. 2. ff. de jur. fisci. L. univ. C. de contract. Judicium; plurimisque aliis legibus, quas ex Schragio dissert. de potentat Magistrat. & officior. th. 13. citat Muller. in Struv. ff. h. t. lit. v. adeo ut irrita sit talis emptio, nulla pacto, nulla ex inde obligatio, ac si nihil unquam gestum. Venditor etiam retento pretio rem recuperet, eamque vindicare possit per cit. l. 46. §. 2. Cujac. l. 16. observ. c. 13. Struv. loc. cit. & ibid. Mull. etiam si contractus juramento firmatus esset, ut Muller. citatis Alciat. ad l. 33. de reb. cred. n. 7. Peregrin. de jur. fisci. l. 4. tit. 7. n. 12. Causa sic statuendi fuit præsumpta vis & concussio, ut constat ex Novell. 84. dum istiusmodi Magistratus, maxime provinciales, in provincia omnia ferè poterant summa cum jurisdictione, adeoque & grassari in bona subditorum de quo vide Muller. loc. cit. citatumque ab eo elegantem textum Ciceronis in Verrem. l. 4. n. 10. Porro habet hæc prohibitio locum, sive res, quæ emitur, sit in eadem provincia, sive in alia, modò venditor sit constitutus sub jurisdictione emptoris. Perez in Cod. de contract. Judic. Pacius in analysi Cod. eod. Muller. loc. cit. Quodque hic dicitur de emptione esse prohibita, idem dicendum de venditione; cum nulla assignari possit ratio disparitatis, & leges restringi non debeant ad unum solummodo correlativorum, dum in utroque eadem ratio prohibitionis. Faber in rational. ad l. 34. §. 1. ff. de reb. cred. Extenditur quoque prohibitio ad Magistratus, sive sint perpetui, sive annales brevisque temporis; sive provinciales, sive urbani, sive pagani, sive militares. Item ad eos, qui circa tales Magistratus sunt, puta eorum consiliarios, domesticos, liberos, conjuges, amicos. Item locum habet respectu omnium, qui eorum jurisdictioni, officio legibus subduntur, sive sint verè subditi, sive sint quasi tales, puta, sub illis non habentes domicilium, sed advenæ & peregrini, qui quandiu in eorum territoriis eorum legibus & imperio subjacere creduntur. Uti hæc omnia & singula textibus Juris & Legistarum autoritate stabilit Muller. loc. cit. Verùm quidquid de his fuerit olim, hodiernum moribus Imperii non tantum Germanici, sed & totius Europæ hanc prohibitionem exolevisse, & quòd ad hoc Jus Justinianum in desuetudinem abiivisse tradunt passim AA. magno numero citati à Muller. tamen etiam idem testetur, esse loca aliqua in Imperio, ubi dicta prohibitioni non derogatum. Uti etiam memorat Lauterb. l. c. §. 12. in Bavaria Præfectis & scribis provincialibus non licere in districtibus sibi commissis prædia acquirere.

4. Resp. quarto: Nobilibus natalibus conspicuis emere & vendere in ordine ad exercendam mercaturam prohibetur. Ziegler. de Jurib. Majest. l. 1. c. 41. th. 10. Carpz. p. 2. const. 6. defens. 4. & 7. Struv. h. t. th. 4. Muller. in eund. ibid. Lauterb. §. 13. juxta l. 3. C. de commerc. & mercat. Sic statuentibus Honorio & Theodosio Imperatoribus, ut inter plebejos negotiatores facilius sit emendi vendendique commercium; & ne nobiles potentia suâ commerciorum utilitatem totam ad se trahant, inferioresque negotiatores opprimant. Quæ ratio urget quoque, dum vicaria suorum ministrorum opera utuntur. Muller. l. c. lit. e. cum Klock. de contribut. c. 12. n. 262. qualiter etiam mercatura statum eorum dedecet, vel è contra nobi-